

УДК 781.971

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-1-26>**Костянтин КРЕПАК,***orcid.org/0009-0003-0192-2915**заслужений діяч мистецтв України, доцент,**доцент кафедри музичного мистецтва та хореографії**Навчально-наукового інституту мистецтв**Луганського національного університету імені Тараса Шевченка**(Полтава, Україна) k.v.krepak@gmail.com*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ

У статті розкрито провідні процеси, що визначають розвиток композиторської творчості в Україні на сучасному етапі. Автор демонструє, як стрімка цифровізація культурного простору поєднується з активним переосмисленням національної традиції, утворюючи нову парадигму музичного мислення. Сьогодні спостерігається безпрецедентна швидкість оновлення технічних засобів звукотворення – від програмних синтезаторів і хмарних бібліотек семплів до алгоритмів машинного навчання, здатних генерувати цілісні фрагменти музичного полотна. Одночасно в українському академічному середовищі посилюється інтерес до фольклорних джерел, що проявляється у включенні автентичних ладових, ритмічних і тембрових шарів у електроакустичні та камерно-інструментальні твори.

Стаття показує, що такі дві, на перший погляд протилежні, тенденції – техноцентричність і звернення до народної спадщини – не конфліктують, а взаємно доповнюють одна одну. Саме завдяки їхньому перехрестю народжуються твори, які зберігають культурну ідентичність, залишаючись водночас конкурентоспроможними на глобальному ринку сучасної музики. Значна увага приділяється трансформації ролей композитора та виконавця, автор доводить, що їхнє зближення сприяє більш органічному втіленню художнього задуму та розширює креативний потенціал обох суб'єктів музичного процесу.

Автор підкреслює, що українська школа електроакустики демонструє здатність зберігати національну впізнаваність навіть за умов глобальної уніфікації музичних стилів.

Встановлено, що технологічні інновації не витісняють традицію, а відкривають їй нові канали актуалізації; поєднання штучного інтелекту з людською чуттєвістю створює симбіоз, який підвищує художню якість та ефективність композиторської праці; національна специфіка виявляється насамперед у сміливому переосмисленні фольклору через електронні та мультимедійні засоби, що формує унікальний звуковий ландшафт сучасної України. Таким чином, дослідження підтверджує провідну роль українських митців у світових процесах взаємодії традиції та інновації й окреслює перспективи подальшого розвитку композиторської творчості в умовах цифрової епохи.

Ключові слова: композитор, композиторська творчість, тенденції, розвиток, цифровізація, інновації, штучний інтелект.

Kostiantyn KREPAK,*orcid.org/0009-0003-0192-2915**Honored Artist of Ukraine, Associate Professor,**Associate Professor at the Department of Musical Art and Choreography**Teaching and Scientific Institute of Arts of Luhansk Taras Shevchenko National University**(Poltava, Ukraine) k.v.krepak@gmail.com*

CURRENT TRENDS OF COMPOSITION CREATIVITY IN UKRAINE

The article reveals the leading processes that determine the development of compositional creativity in Ukraine at the present stage. The author demonstrates how the rapid digitalization of the cultural space is combined with an active rethinking of the national tradition, forming a new paradigm of musical thinking. Today, there is an unprecedented rate of updating of technical means of sound creation – from software synthesizers and cloud sample libraries to machine learning algorithms capable of generating integral fragments of a musical canvas. At the same time, the Ukrainian academic community is growing interested in folklore sources, which is manifested in the inclusion of authentic modal, rhythmic and timbre layers in electroacoustic and chamber instrumental works.

The article shows that these two, at first glance, opposite tendencies – technocentricity and appeal to folk heritage – do not conflict, but rather complement each other. It is thanks to their intersection that works are born that preserve cultural identity, while remaining competitive in the global market of modern music. Considerable attention is paid to the transformation of the roles of the composer and performer, the author proves that their rapprochement contributes to a more organic embodiment of the artistic idea and expands the creative potential of both subjects of the musical process.

The author emphasizes that the Ukrainian school of electroacoustics demonstrates the ability to maintain national recognition even under the conditions of global unification of musical styles.

It has been established that technological innovations do not displace tradition, but open up new channels for its actualization; the combination of artificial intelligence with human sensuality creates a symbiosis that increases the artistic quality and effectiveness of composers' work; national specificity is manifested primarily in the bold rethinking of folklore through electronic and multimedia means, which forms a unique sound landscape of modern Ukraine. Thus, the study confirms the leading role of Ukrainian artists in the global processes of interaction between tradition and innovation and outlines the prospects for the further development of composers' creativity in the digital era.

Key words: *composer, composer's creativity, trends, development, digitalization, innovations, artificial intelligence.*

Постановка проблеми. Швидка еволюція технологій і глобалізація культурного простору породжують проблему осмислення того, як саме змінюється композиторська творчість у сучасну добу. Композитори постають перед викликом поєднання традиційних підходів із новітніми засобами творення музики. Особливо важливо простежити специфіку цих процесів в Україні, де національна музична традиція переплітається з впливами світового музичного мистецтва.

Аналіз досліджень. Сучасні тенденції композиторської творчості в Україні ґрунтовно висвітлювалися у працях кількох науковців. Так, Д. Безпалюк зосередив увагу на міжжанровому синтезі та оновленні композиторської мови під впливом технічного поступу; О. Лісова проаналізувала зближення ролей композитора й виконавця у камерному репертуарі; Н. Коцюрба окреслила спектр цифрових технологій, що трансформують музичний процес; О. Мазур загострила тему використання штучного інтелекту у створенні пісенних форм; А. Бондаренко простежив неофольклористичні вектори; А. Летов систематизував електроакустичні практики й мультимедійні експерименти української композиторської школи. Окремі аспекти технологічного впливу на композицію розгорнуто у публікаціях зарубіжних дослідників і фахових блогах. Попри широту тематичних ракурсів, у науковому дискурсі досі бракує комплексного, порівняльного огляду, який інтегрував би ці різноманітні дослідження в єдине поле й дозволив би простежити взаємодію технологічних інновацій, неофольклоризму та трансформації авторсько-виконавських ролей у сучасній українській композиційній практиці.

Мета статті – виокремити та охарактеризувати основні сучасні тенденції композиторської творчості в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сучасна музика розвивається на перетині мистецтва, культури та новітніх технологій. В результаті музичне мистецтво сьогодні постає не лише творчою сферою, але й важливим культурно-технологічним феноменом. Інновації в техніці впливають на всі етапи музичної творчості – від задуму до втілення –

створюючи нові можливості для експериментів зі звуком і формою. Постійний розвиток музичної індустрії та стрімкі технологічні зміни зумовлюють актуальність дослідження сучасних тенденцій композиторської творчості, адже саме вони визначають, якими шляхами рухається музика у XXI столітті.

На основі дослідження робіт науковців та сучасної української композиторської творчості в якості основних тенденцій можна виділити наступні:

1) Технологічний прогрес й оновлення композиторської мови.

Однією з провідних тенденцій є активне впровадження новітніх технологій у композиторську практику, що призвело до оновлення музичної мови та розширення виражальних засобів. Сучасні композитори дедалі частіше звертаються до електронних звукових ресурсів, цифрових інструментів та комп'ютерної обробки звуку. На думку дослідників, появу електронних технічних засобів збереження і передачі музичної інформації можна вважати переломним моментом, який розширив палітру доступних композитору звуків та фактур (Безпалюк, 2024: 45). Українські композитори інтегрують світовий досвід і технологічні інновації у власну творчість, завдяки чому у національній музичній культурі виникають нові жанрово-стильові явища. Тобто технологічний прогрес став каталізатором для сміливих експериментів і пошуку оригінальних композиторських рішень.

2) Зближення ролей композитора та виконавця.

Характерною особливістю метамодерної доби в музичному мистецтві є стирання меж між композитором і виконавцем. У сучасній камерній музиці спостерігається тенденція, коли автори самі виконують власні твори, особливо якщо вони є піаністами чи володіють іншим інструментом. Така практика веде до ототожнення творчих функцій, композитор виступає інтерпретатором, а виконавець часто стає співтворцем, фактично заміщуючи постать автора. Це відкриває нові можливості для музикантів – вони отримують ширший простір для творчого самовираження, беручи на

себе відповідальність не тільки за технічне втілення, а й за художньо-смісловий зміст твору. О. Лісова пов'язує цю тенденцію із загальними естетичними засадами метамодернізму, для якого притаманна багатогранність ролей та партисипативність у мистецтві (Лісова, 2024: 237). Таким чином, зближення ролей композитора і виконавця розширює межі традиційного розуміння авторства й інтерпретації в музичній творчості.

3) Використання електронних та віртуальних інструментів.

Сьогодні важко уявити композиторську роботу без застосування електронних засобів створення звуку. Однією з помітних тенденцій є широке використання синтезаторів, семплерів, цифрових звукових станцій та віртуальних інструментів у процесі написання музики. Синтезатори надають можливість генерувати найрізноманітніші тембри – від імітації звучання класичних акустичних інструментів до цілком нових, експериментальних звуків. Сучасні цифрові синтезатори мають величезну кількість параметрів, що дозволяє композитору тонко налаштовувати тембр і динаміку звуку під свої художні завдання. Віртуальні інструменти розширюють доступ музикантів до будь-яких тембрів, композитор може «озброїтися» цілою оркестровою палітрою або екзотичними інструментами, не маючи їх фізично в студії.

Широкі бібліотеки семплів (звукові банки) пропонують записані зразки реальних інструментів та різноманітних звукових ефектів, що значно розширює звуковий матеріал для творчості. Важливо, що електронні та віртуальні інструменти дозволяють створювати унікальні звукові текстури, які відображають індивідуальний стиль композитора. Завдяки ним виникають нові музичні стилі й жанри, формуються неповторні звукові пейзажі та атмосфери (How technology...). Отже, впровадження електронних інструментів стало невід'ємною складовою сучасної композиторської техніки, значно розширивши горизонти звукотворення.

4) Алгоритмічна композиція та програмування звуку.

Комп'ютерне програмування дедалі активніше входить до арсеналу сучасного композитора. Алгоритмічна (генеративна) музика – це напрям, в межах якого композиції створюються за допомогою заданих алгоритмів чи програмних правил. Застосування алгоритмічних підходів дає змогу миттєво генерувати та змінювати музичний матеріал, що відкриває нові горизонти експериментів зі звуком і музичною формою. Сучасні програмні

засоби – секвенсери, аудіоредактори, вбудовані скрипти у цифрових робочих станціях – дозволяють композиторам не тільки записувати та редагувати музику, а й створювати власні алгоритми для керування звуковими подіями. Наприклад, композитор може написати програмний код, який генерує певні ритмічні або мелодичні патерни, варіює їх за визначеними правилами. Це суттєво прискорює пошук творчих ідей: комп'ютер здатен перебрати сотні варіантів розвитку теми чи гармонії за короткий час. Алгоритмічна композиція також стала підґрунтям для появи нових жанрів, пов'язаних із електронною та електроакустичною музикою, де значна частина матеріалу формується автоматизовано (Ewer). У підсумку, програмування як інструмент композитора розширює межі людської уяви, додаючи елемент математичної точності та непередбачуваності до творчого процесу.

5) Віртуальна колаборація митців.

Одна з сучасних тенденцій у музичній сфері – це глобалізація творчого процесу, коли співтворчість відбувається дистанційно через інтернет. Віртуальна колаборація музикантів набуває все більшої популярності, адже географічні відстані вже не є перешкодою для спільного створення музики. Існують спеціалізовані онлайн-платформи (наприклад, Splice, Soundtrap, BandLab та ін.), що надають інструменти для одночасної роботи над проектом: запису, редагування, мікшування аудіоматеріалу в режимі реального часу. Композитори та виконавці з різних країн можуть працювати над однією композицією, обмінюючись ідеями і треками, вносячи правки, доповнюючи партії один одного. Окрім платформ, вагому роль відіграють віртуальні інструменти та цифрові робочі станції, які дозволяють учасникам проекту користуватися єдиним звуковим середовищем (Коцюрба, 2023: 235). Таким чином, навіть не знаходячись фізично в одній студії, музиканти здатні створити повноцінний твір. Віртуальне співробітництво робить процес композиції більш доступним та демократичним: долучитися до нього може ширше коло талановитих авторів, незалежно від їх місцеперебування чи наявності дорогого обладнання. Це сприяє виникненню нових творчих колективів і обміну досвідом, збагачуючи музичну культуру новими ідеями.

6) Штучний інтелект у музичній творчості.

Штучний інтелект (ШІ) стрімко входить у музичну індустрію як інноваційний інструмент для композиторів. Сучасні алгоритми машинного навчання здатні аналізувати величезні масиви музичних даних та виявляти закономірності

стилю, які потім використовуються для генерування нових музичних творів. Наприклад, на основі аналізу сотень популярних пісень III може запропонувати варіанти мелодій або гармоній, що відповідають певному жанру чи настрою. Композитори використовують такі інструменти як допоміжний засіб при написанні музики, III генерує ідеї, а людина-виконавець відбирає та розвиває найцікавіші з них. Крім того, технології штучного інтелекту знайшли застосування у сфері аранжування та звукорежисури. Існують програми, що автоматично здійснюють мікшування треку або мастеринг, підлаштовуючи звук під професійні стандарти (Мазур, 2024: 97).

III може оптимізувати тембровий баланс, застосувати потрібні ефекти, навіть виявити та виправити технічні недоліки запису. Таким чином, штучний інтелект не тільки розширює межі композиторської уяви, але й підвищує ефективність технічних етапів створення музики. Водночас використання III ставить і нові питання – зокрема, щодо авторського права на згенеровані машиною мелодії та щодо збереження емоційної автентичності музики – проте ці дискусії лише підкреслюють значимість і невідворотність цієї тенденції.

7) Неофольклоризм і звернення до музичної спадщини.

Попри шалений розвиток технологій, сучасні композитори не полишають звернення до коренів – народної музичної спадщини. Тенденція органічного поєднання фольклорних елементів із сучасними композиторськими техніками отримала назву «неофольклоризм». Вона означає переосмислення традиційної музики крізь призму актуальних стилів і технологій.

У неофольклористичних творах українських авторів народна мелодика, автентичні інструменти та етнічні мотиви влітаються в тканину сучасної композиції. Це дозволяє, з одного боку, надати музиці національного колориту, а з іншого – створити нові форми музичного висловлювання, вийти за межі усталених академічних канонів. Яскравим прикладом є творчість композиторів, які експериментують із поєднанням електронного звучання та живих народних інструментів. Зокрема, Алла Загайкевич у творі «Друже Лі Бо» поєднала бандуру з електронікою в режимі реального часу, Ганна Гаврилець в ораторії «Віють вітри» впровадила народнопісенні інтонації у структуру хорового твору а *capella*, додавши партії ударних, а Володимир Рунчак у «Фольк-концерті №2» для квартету ударних використав карпатський народний інструмент дрімбу та ладові обороти карпатського фольклору (Бон-

даренко, 2024: 638). Такі роботи демонструють, як фольклор стає матеріалом для сучасних композицій, збагачуючи музичну мову новими барвами. За спостереженнями дослідників, неофольклоризм у сучасній українській музиці розширює межі традиції та водночас зближує її з професійним академічним мистецтвом, виступаючи основою для нових форм музичного мислення.

8) Електроакустичний синтез та мультимедійність.

Ще однією визначною тенденцією є синтез акустичного та електронного звучання, а також залучення мультимедійних елементів у композиторські проекти. Композитори поєднують електроніку з грою традиційних інструментів, а музичну дію – з візуальними, театральними чи навіть кінетичними ефектами. Наприклад, в ансамблевих творах Остапа Мануляка використано одночасно інструментальні партії, електронні звукові доріжки та відеоряд: у композиції «Графічна соніфікація пам'яті» фортепіанна музика взаємодіє з інтерактивним відео, а у творі «Визволення з плаского світу III» для камерного ансамблю електронні звуки синхронізовані з візуальними образами. Такі мультимедійні підходи розширюють поняття музичної форми – вона вже сприймається не тільки на слух, а й візуально, перетворюючись на аудіовізуальний досвід. Електроакустичний синтез, тобто одночасне використання акустичних інструментів і електронної обробки звуку, створює нові темброві відтінки і динамічні можливості.

Важливо, що навіть за активного застосування електроніки українські композитори прагнуть зберегти національну своєрідність своїх творів. Як відзначає А. Летов, попри глобальні процеси уніфікації електронної музики, в українських електроакустичних опусах відчутна присутність національного стилю: застосування народних інструментів, автентичних інтонацій, етнічних ритмів дозволяє впізнати українську культурну основу навіть у новаторських формах композиції (Летов, 2025: 372). Синтез традиції і технологій не лише збагачує звуковий ряд, але й ставить нові вимоги перед виконавцями – опанування як класичної майстерності, так і електронних технік, інтерактивних форм взаємодії. Таким чином, електроакустична та мультимедійна творчість відкриває перед композиторами і публікою широкі можливості для сприйняття музики як комплексного мистецтва.

Висновки. Сучасна композиторська творчість характеризується багатовекторним розвитком, обумовленим як технологічним прогресом, так і пошуком нових змістів у діалозі з традицією.

В Україні ці процеси набувають особливої виразності через поєднання глобальних інновацій із національними культурними джерелами. Серед основних тенденцій можна виділити технологізацію творчого процесу (використання електронних і віртуальних інструментів, алгоритмічних методів, штучного інтелекту), що розширює звукову палітру і підвищує ефективність роботи композитора. Одночасно відбуваються зміни у самій ролі композитора – він нерідко стає виконавцем власних творів, що стирає межі між створенням і інтерпретацією музики. Інша важлива тенденція – повернення до витоків у новому форматі – інтеграція фольклорних елементів у сучасні композиції, яка забезпечує спадкоємність культурної традиції в умовах модерності. Нарешті, синтез електронного та акустичного звучання, доповнений мультимедійністю, визначає один із найпро-

гресивніших напрямів, формуючи цілісні художні концепції, де музика поєднується з іншими видами мистецтва.

Отже, сучасні тенденції композиторської творчості в Україні свідчать про динамічний розвиток музичного мистецтва, яке чутливо реагує на виклики часу. Інноваційні технології стають органічною частиною творчого процесу, не витісняючи, а доповнюючи існуючі методи і стилі. У той же час збереження національної ідентичності та переосмислення спадщини в нових умовах дозволяють українській музиці залишатися самобутньою та впізнаваною на світовій сцені. Композитори нового покоління виступають як експериментатори, що сміливо поєднують різноманітні елементи – від народної мелодики до алгоритмічних структур – створюючи тим самим багатий й різноманітний звуковий простір сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпалюк Д. В. Міжжанровий синтез мистецтв у сучасній українській композиторській школі. Синтез мистецтв як відображення змін соціокультурного простору сьогодення. 2024. № 1. С. 44-49.
2. Бондаренко А. Фольклор в академічній українській музиці 2010-х – початку 2020-х років : напрями композиторської творчості. Матеріали конференцій МЦНД. 2025. № 1. С. 637-639.
3. Коцюрба Н. Є. Сучасні технології та інструментарій в музичному мистецтві крізь призму часу. Культурно-мистецькі практики: світовий та український контекст : монографія. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2023. 622 с.
4. Лєтов А. М. Електроакустичні виміри української камерно-інструментальної музики: синтез традицій і технологій. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2025. № 1. С. 371-375.
5. Лісова О. Г. Нові стильові тенденції у розвитку української камерно-вокальної творчості: взаємодія композиторської та виконавської інтерпретації. Музичне мистецтво і культура. 2024. № 41. С. 235-248.
6. Мазур О. В. Іноваційні підходи в написанні пісень: аналіз сучасних тенденцій у написанні музики, використання технологій. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2024. № 4 (159). С. 95-99.
7. Ewer G. Technology and Tools: What Computers Can Do For Songwriters. URL: <https://www.secretsofsongwriting.com/2022/06/17/technology-and-tools-what-computers-can-do-for-songwriters/> (дата звернення: 21.06.2025).
8. How technology is changing how we approach songwriting – part two. URL: <https://www.mixedbyrecio.com/blog/2018/12/3/how-technology-is-changing-how-we-approach-songwriting-part-two> (дата звернення: 23.06.2025).

REFERENCES

1. Bezpaliuk D. V. (2024) Mizhzhanrovyi syntezy mystetstv u suchasnyy ukrainskii kompozitorskii shkoli. [Interdisciplinary synthesis of art in the modern Ukrainian computer school] Syntezy mystetstv yak vidobrazhennia zmin sotsiokulturnoho prostoru sohodennia. Synthesis of art as a reflection of changes in the socio-cultural space of society. 1. 44-49. [in Ukrainian].
2. Bondarenko A. (2025) Folklor v akademichnii ukrainskii muzytsi 2010-kh – pochatku 2020-kh rokiv : napriamy kompozitorskoi tvorchosti [Folklore in academic Ukrainian music in the 2010s – early 2020s: direct composers' creativity]. Materialy konferentsii MTsND. Materials of the MTsND conference. 1. 637-639. [in Ukrainian].
3. Kotsiurba N. Y. (2023) Suchasni tekhnologii ta instrumentarii v muzychnomu mystetstvi kriz pryзму chasu. Kulturno-mystetski praktyky: svitovyi ta ukrainskyi kontekst [Modern technologies and instruments in musical art through the prism of time. Cultural and artistic practices: world and Ukrainian context]. Ryha, Latviia : «Baltija Publishing», 622. [in Ukrainian].
4. Lietov A. M. (2025) Elektroakustychni vymiry ukrainskoi kamerno-instrumentalnoi muzyky: syntezy tradytsii i tekhnologii [Electroacoustic dimensions of Ukrainian chamber and instrumental music: synthesis of tradition and technology]. Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv. Bulletin of the National Academy of Management of Culture and Art. 1. 371-375. [in Ukrainian].
5. Lisova O. H. (2024) Novi stylovi tendentsii u rozvytku ukrainskoi kamerno-vokalnoi tvorchosti: vzaiemodiia kompozitorskoi ta vykonavskoi interpretatsii [New stylistic trends in the development of Ukrainian chamber and vocal creativity: the interaction of composition and performance]. Muzychne mystetstvo i kultura. Music and Culture. 41. 235-248. [in Ukrainian].
6. Mazur O. V. (2024) Inovatsiini pidkhody v napysanni pisen: analiz suchasnykh tendentsii u napysanni muzyky, vykorystannia tekhnologii [Innovative approaches in song writing: analysis of current trends in music writing, use of technology]. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». 4 (159). 95-99. [in Ukrainian].

7. Ewer G. Technology and Tools: What Computers Can Do For Songwriters. URL: <https://www.secretsofsongwriting.com/2022/06/17/technology-and-tools-what-computers-can-do-for-songwriters/>.

8. How technology is changing how we approach songwriting – part two. URL: <https://www.mixedbyrecio.com/blog/2018/12/3/how-technology-is-changing-how-we-approach-songwriting-part-two>.